

Danuta Prinke, Andrzej Prinke

Chaławy, gm. Brodnica, woj.
poznańskie, St. 15, AZP: 58-27/34

Informator Archeologiczny : badania 23, 7-8

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Neolit

Brańsk woj. białostockie st. 22 patrz okres halszacki

Brody Pomorskie, gm. Gniew,
woj. gdańskie,
St. 21 20, AZP: 22-45/17152

Muzeum Archeologiczne w Gdańsku

Badania prowadził mgr Olgierd Felczak. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Gdańsku. Piąty sezon badań na St. 20 i drugi na 2. Osada wielokulturowa: kultura ceramiki wstęgowej, kultura pucharów lejkowatych, wczesna epoka żelaza. Cmentarzysko kultury ceramiki wstęgowej kłutej.

Stanowisko 20

Prace prowadzono w centralnej części osady. Celem ich było rozpoznanie stratygrafii, położenia obiektów nieruchomych oraz chronologii materiałów archeologicznych w tej strefie stanowiska.

Założono 2 wykopy o łącznej powierzchni 70 m². Efektem badań było odkrycie 2 jam odpadowych, usytuowanych stratygraficznie podobnie jak wcześniej zarejestrowane obiekty. Zalegały one w obrębie II warstwy a ich strop znajdował się na głębokości ok. 45 cm licząc od powierzchni stanowiska. Inwentarz jam składał się z fr. naczyń kultury pucharów lejkowatych, półwytworów krzemiennych oraz drobnych kości zwierzęcych.

W warstwie II odkryto też kilkaset fragmentów ceramiki kultury pucharów lejkowatych, grocik krzemienny oraz fragment wióra wykonanego z importowanego krzemienia wołyńskiego.

Ceramikę KPL należy wiązać z fazą III B według periodyzacji przyjętej na Kujawach.

Należy podkreślić, że na pograniczu I i II warstwy znaleziono mały kubek gliniany, przęślik oraz ceramikę datowaną na wczesną epokę żelaza.

Badania będą kontynuowane.

Stanowisko 2

Drugi sezon badań. Cmentarzysko kultury ceramiki wstęgowej kłutej.

Badania wykopaliskowe prowadzone były w najbardziej zagrożonej strefie tj. na skraju obrywu piasznicy. Założono 5 wykopów o łącznej powierzchni 55 m².

W profilu obrywu piasznicy wyróżniono następujące warstwy: I warstwa (humus leśny) — 20 cm grubości, II warstwa (ciemno-żółty piasek) — ok. 50 cm grubości, III warstwa (szary piasek z drobnymi węgielkami drzewnymi) — ok. 10 cm grubości i IV warstwa (jasno-żółty piasek tzw. calec).

Taki układ stratygraficzny występuje w północnej części stanowiska na przestrzeni około 60 m. W południowej części zanika III warstwa, w obrębie której odkryto niewielkie ilości materiału ceramicznego kultury ceramiki wstęgowej kłutej. Jednakże właśnie tam odkryto na głębokości ok. 70-75 cm (licząc od powierzchni), a więc na pograniczu II i IV warstwy, całkowicie zachowane naczynie kultury ceramiki wstęgowej kłutej wraz z toporem oraz w odległości kilku metrów na południowy wschód zespół 5 naczyń tej samej kultury.

Interpretację obiektów utrudniał brak jakichkolwiek śladów po jamach.

Cmentarzysko należy datować na młodszą fazę kultury ceramiki wstęgowej kłutej, odpowiadającą mniej więcej fazie Ia/Ib dla kultury późnej ceramiki wstęgowej na Kujawach.

Badania będą kontynuowane.

Cerkiewnik, gm. Dobrze Miasto woj. olsztyńskie St. V patrz okresy brązu

Chaławy, gm. Brodnica,
woj. poznańskie,
St. 15, AZP: 58-27/34

Muzeum Archeologiczne w Poznaniu

Badania prowadzili: mgr Danuta Prinke i dr Andrzej Prinke. Finansowało Muzeum Archeologiczne w Poznaniu. Piąty sezon badań. Osada z późnego odcinka fazy lubońskiej kultury pucharów lejkowatych.

Badania skoncentrowano na szczegółowszym rozpoznaniu intensywności zagospodarowania, niezbadanego dotąd systematycznie, zachodniego i południowego skraju osady. W tym celu założono cztery ciągi sondazy (o łącznej długości ok. 300 m), przecinające strefy potencjalnej eksploatacji osadniczej. Trzy spośród nich zlokalizowano na osi N-S i E-W w zachodniej części stanowiska, a pozostały — na osi N-S w części środkowej.

Ślady osadnictwa stwierdzono jedynie w strefie zachodniej, w odległości ok. 20 m od rozpoznanego wcześniej centrum. We wszystkich sondowanych kierunkach notowano ślady intensywnej działalności osadniczej i gospodarczej. W czterech skupiskach wystąpiło 12 jam. Z tego rejonu pochodzi łącznie ponad 2000 fr. ceramiki (w tym: 1784 fr. ceramiki masowej, ponad 160 fr. elementów mikromorfologicznych i 54 fr. zdobione), 116 wytworów krzemiennych (surowiec: krzemień kredowy bałtycki), ok. 1000 grudek polepy oraz szpula gliniana, fr. topora kamiennego, fragmenty płyt szlifierskich, rozcieracz i żarna (4 egz. w jednym obiekcie).

Zbiór cech stylistycznych ceramiki z tej strefy osady mieści się w dotychczasowych ustaleniach i datuje stanowisko na późny odcinek rozwoju fazy lubońskiej w Wielkopolsce.

Ponownie zanalizowano zagadnienie wewnętrznej organizacji zachowanej części osady. W jej wyniku ustalono, że funkcjonowała ona w postaci kilku lub kilkunastu jednostek; każda z nich tworzyła koncentracje od kilku do 10 obiektów o różnej treści kulturowej. Ocena charakteru tych koncentracji wymaga szczegółowszej analizy.

Badania będą kontynuowane.

Cleszanowice, gm. Gorzkowice,
woj. piotrkowski,
St. 4, AZP: 78-54/16

Muzeum Archeologiczne i Etnograficzne
w Łodzi

Badania prowadziła mgr Ewa Niesiołowska-Śreniowska. Finansował WKZ w Piotrkowie Trybunalskim. Drugi sezon badań. Obozowisko z przełomu neolitu i wczesnej epoki brązu.

Założono wykopy bezpośrednio nawiązujące do zeszlorocznych, w miejscu największego zagęszczenia zabytków, a więc na zboczu południowym wału wydnowego oraz na jego kulminacji. Odsłonięto palenisko oraz znaleziono rdzenie, półsurowiec i kilka narzędzi krzemiennych, ponadto rozcieracz kamienny z jedną powierzchnią wyraźnie startą, kilka grudek złotego barwnika i pojedyncze, niecharakterystyczne, drobne fragmenty ceramiki. Należało również do kilku domieszek materiałów krzemiennych ze środkowej epoki kamienia w postaci kilku rdzeni i zbrojników.

W odległości przeszło 30 m na wschód od wykupu głównego, w miejscu, gdzie na powierzchni znajdowano pojedyncze wyroby krzemienne, założono kolejny, w którym odkryto następnie palenisko oraz pojedyncze wyroby krzemienne, w tym 3 narzędzia.

Okazało się, że główna część osady była ulokowana prawdopodobnie na najbardziej na zachód wysuniętej części wału wydnowego i została w dużej części zniszczona przy wybieraniu piasku.

Badania zakończono.

Dąbrowa Błskupia, woj. bydgoskie,
St. 21, AZP: 45-43

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza Instytut Prahistorii Zakład Prahistorii Polski w Poznaniu

Badania prowadził mgr Piotr Chachlikowski. Finansowali Biuro Badań i Dokumentacji Zabytków w Bydgoszczy, Uniwersytet Warszawski. Dziewiąty sezon badań. Osady kultury pucharów lejkowatych (KPL) z faz: IIIb i IIIc.

Realizowano dwojakie zadania badawcze. Pierwsze z nich (1) skoncentrowano na kontynuacji rozpoznania zaplecza starszego układu zagospodarowania z fazy IIIb. Drugie (2) dotyczyło poszerzenia zakresu dotychczasowych prac eksploracyjnych na stanowisku, obejmując nimi trzeci człon osady (DB-B2) dotąd nie badany.

1. Eksploracja objęto północno-zachodnią krawędź centralnego wzniesienia (członu DB-B1). Zbadano łącznie 100 m², gdzie zarejestrowano 28 obiektów, w tym 8 „jam” gospodarczych o zróżnicowanym przeznaczeniu oraz 20 dołków posłupowych. Wszystkie „jamy”, z wyjątkiem ob. 178, udokumentowano w zachodniej partii krawędzi badanego wzniesienia, gdzie tworzą wyraźne dookólne zgrupowania wokół ob. 81/90 (por. sprawozdania z lat ubiegłych). Stwierdzono zanik obiektów tego rodzaju w północnej partii krawędzi kulminacji wzniesienia — najpewniej wyznaczającej peryferię omawianego osiedla. Wśród źródeł ruchomych zarejestrowano ogółem 1052 przedmiotów, w tym 921 fragmentów naczyń KPL, 60 wytworów z krzemienia i 71 wytworów z kamienia.

2. Badania skoncentrowano na kulminacji i jej krawędzi najdalej na północ usytuowanego wzniesienia, odległego ok. 65 m od członu DB-B1. Łącznie wyeksplorowano 100 m². W obrębie zbadanego obszaru odkryto łącznie 60 obiektów, z czego 9 to tzw. „jamy” gospodarcze, a 51 to dołki posłupowe. Zespół źródeł ruchomych tworzy ogółem 1781 przedmiotów, w tym 1565 fragmentów naczyń KPL, 77 wytworów z krzemienia i 139 wytworów z kamienia. Zarejestrowano też bardzo liczne fragmenty silnie rozdrobnionej polepy — 2895 grudek. Zbadane obiekty tworzą zwarty układ funkcjonalny, interpretowany jako „zagrodowy”, obejmujący: (a) pozostałości konstrukcji mieszkalnej oraz (b) przydomowej działalności gospodarczej.

a. Zarejestrowano południowo-zachodni fragment budowli słupowej o wymiarach ok. 6,0 x 5,5 m, zorientowanej N/E — S/W. Wśród dołków posłupowych wyróżniają się: duże „jamy” — rozrzużbiska o zróżnicowanej morfologii wypełnisk zdradzające przejawy osadzania tutaj bądź to pojedynczych centralnie usytuowanych słupów „właściwych”, bądź też kilku cienkich słupków.

b. Kategorię tę tworzą „jamy” gospodarcze o zróżnicowanym przeznaczeniu oraz dołki posłupowe, które na podstawie usytuowania trudno uznać za elementy konstrukcji ścian wspomnianej budowli mieszkalnej. We wnętrzu „chaty”, nieopodal ściany południowo-wschodniej zarejestrowano palenisko. Większość dołków posłupowych udokumentowano w wyraźnym zgrupowaniu możliwym do interpretacji jako fragment plotu okalającego futejszą „zagrodę”. Część dołków, sądząc po ich lokalizacji, pełniła funkcję konstrukcji nośnej załadzenia lub też włązu niektórych z wymienionych „jam” gospodarczych.

Wstępna analiza zdobnictwa naczyń reprezentujących tzw. stylistykę „wiórecko-mątewską” wykazuje szereg cech starszeństwa w stosunku do ceramiki o podobnej stylistyce z osady KPL członu „DB-B1” (por. sprawozdania z lat ubiegłych). Można stąd też sądzić, iż odkryty układ podomowy członu DB-B1 reprezentuje wcześniejszą fazę załadzenia stanowiska przez osadników „mątewskich”.

Badania przyniosły także unikalne dane dla problematyki genezy rozwoju kultury pucharów lejkowatych. Chodzi o odkrycie przypuszczalnie najstarszych przejawów recepcji wzorców kultur strefy „leśno”-wschodnioeu-